

2^e Prognose 2018

Winterswijk

Besluitvorming:

college
raad

d.d. 28 augustus 2018

d.d. 27 september 2018

Samenvatting en besluitvorming	3
Programma 1: Bestuur en Dienstverlening	13
Programma 2: Veiligheid, Vergunningverlening en Handhaving	15
Programma 3: Regionale en Grensoverschrijdende samenwerking	17
Programma 4: : Maatschappelijke Zorg en Participatie	18
Programma 5: Jeugd en Onderwijs	21
Programma 6: Economie-Centrum	23
Programma 7: Cultuur, Sport en Vrijtijdseconomie	24
Programma 8: Ruimtelijke ontwikkeling in de kern en Mobiliteit	27
Programma 9: Sport	31
Programma 10: Economie en Bedrijvigheid	33
Programma 11: Ruimtelijke ontwikkeling en Economie buitengebied, Natuur en Landschap	34
Programma 12: Duurzaamheid, Milieu en Klimaat	36
Programma 13: Organisatie en Financiën	38
Verloop begroting 2018	41

Hierbij bieden wij u de 2^e prognose 2018 met peildatum 1 juni 2018 aan. Deze 2^e (financiële) prognose 2018 gaat over de eerste 5 maanden van 2018 en geeft een doorkijk naar de verwachte resultaten per 31 december. De prognoses hebben voornamelijk tot doel u gedurende het lopende begrotingsjaar tijdig te informeren over belangrijke (financiële) bijstellingen ten opzichte van de vastgestelde begroting. In de loop van het jaar kunnen zich belangrijke ontwikkelingen met financiële gevolgen voordoen, welke op de peildatum nog niet bekend zijn.

Ten aanzien van de exploitatie worden de afwijkingen van € 50.000 of groter nader toegelicht en voor de investeringen de afwijkingen van € 100.000 of groter. Bij uitzondering worden, indien noodzakelijk geacht, afwijkingen van € 50.000 of minder respectievelijk € 100.000 of minder toegelicht.

Financiële bijstellingen en verwachte resultaten voor 2018

De prognose is ingedeeld op programma en op clusterniveau. Ten aanzien van de exploitatie worden de afwijkingen van € 50.000 of groter nader toegelicht en voor de investeringen de afwijkingen van € 100.000 of groter. Bij uitzondering worden, indien noodzakelijk geacht, afwijkingen van € 50.000 of minder respectievelijk € 100.000 of minder toegelicht.

In onderstaand overzicht is een samenvatting opgenomen van de afwijkingen in de lasten en baten per programma.

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal	
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo	
1. Bestuur en dienstverlening	2.716	2.732	16	N	478	478	-	16	N
2. Veiligheid, vergunningverlening en handhaving	3.167	3.177	10	N	351	438	87	77	V
3. Regionale en grensoverschrijdende samenwerking	536	560	24	N			-	24	N
4. Maatschappelijke participatie en zorg	11.385	11.387	2	N	7.637	8.137	500	498	V
5. Jeugd en onderwijs	8.698	8.763	65	N	6.354	6.354	-	65	N
6. Economie-centrum	325	373	48	N	100	100	-	48	N
7. Cultuur, sport en vrijetijdseconomie	5.910	5.963	53	N	751	751	-	53	N
8. Ruimtelijke Ontwikkeling in de kern en mobiliteit	28.622	29.273	651	N	20.104	20.804	700	49	V
9. Werk en inkomen	22.513	22.780	267	N	17.847	17.868	21	246	N
10. Economie en bedrijvigheid	258	258	-	-			-	0	-
11. Ruimtelijke ontwikkeling en economie buitengebied, natuur en landschap	1.810	1.997	187	N	350	410	60	127	N
12. Duurzaamheid, klimaat en milieu	3.330	3.324	-6	V	3.063	3.038	-25	19	N
13. Organisatie en financiën	7.728	7.257	-471	V	37.856	37.950	94	565	V
Afrondingsverschillen	-4							4	N
Totaal	96.993	97.843	850	N	94.891	96.328	1.437	587	V

We stellen in deze 2^e (financiële) prognose 2018 voor het saldo bij te stellen met € 587.000 (voordelig). Het begrote saldo 2018 (na bestemming) bedraagt dan € 1.515.000 (negatief).

De voorgestelde bijstellingen ter hoogte van € 587.000 (Voordeel) worden met name verklaard door:

Programma	Omschrijving	Bedrag	
	Structureel		
8	Ruimtelijke Ontwikkeling in de kern en mobiliteit	-182.000	N
9	Werk en inkomen	-246.000	N
11	Ruimtelijke ontwikkeling en economie buitengebied	-187.000	N
13	Organisatie en financiën	446.000	V
	Niet nader verklaard	83.000	V
	Subtotaal structureel	-86.000	N
	Incidenteel		
4	Maatschappelijke participatie en zorg	500.000	V
8	Ruimtelijke Ontwikkeling in de kern en mobiliteit	70.000	V
	Niet nader verklaard	103.000	V
	Subtotaal incidenteel	673.000	V
	Totaal	587.000	V

Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de rapportage per programma.

Structureel

Programma 8 Ruimtelijke Ontwikkeling in de kern en mobiliteit € 182.000 (N)

Betreft afwaardering van het verkochte voormalige schoolgebouw aan de Zonnebrink.

Programma 9 Werk en inkomen € 246.000 (N)

Bijzondere bijstand

Verhoging van de uitgaven als gevolg van de verhoging van het Rijksbudget en het terugdraaien van een eerder doorgevoerde bezuiniging. €267.000 (N)

Het Rijksbudget Algemene Bijstand is naar boven bijgesteld. €177.000 (V)

Doeluitkering WSW € 90.000 (N)

Het Rijksbudget Participatiewet is naar beneden bijgesteld. € 156.000 (N)

Totaal € 246.000 (N)

Programma 11 Ruimtelijke ontwikkeling en economie buitengebied € 187.000 (N)

Betreft de lasten van het 1^e jaar voor de ontwikkeling van de Kleiput. De Kleiput is onderdeel van de gebiedsontwikkeling Driemarkweg en omgeving.

Programma 13 Organisatie en financiën € 446.000 (V)

De meicirculaire 2018 is naar boven bijgesteld. De stijging van het gemeentefonds is voornamelijk het gevolg van hogere uitgaven door de Rijksoverheid.

Incidenteel

Programma 4 Maatschappelijke participatie en zorg € 500.000 (V)

Betreft onttrekking aan de Reserve Sociaal Domein conform Raadsbesluit dd. 14 september 2017.

Programma 8 Ruimtelijke ontwikkeling in de kern en mobiliteit € 70.000 (V)

Betreft project Weurden en project uitbreiding begraafplaats.

Project Weurden:

Van het beschikbare budget voor het Project Weurden wordt € 200.000 doorgeschoven van de begroting 2018 naar 2019. Via een aanbestedingsprocedure is een partij geselecteerd die de werkzaamheden voor de ontwikkeling op het Weurden ter hand neemt. Verwacht wordt dat de werkzaamheden voor de gemeente in 2018 relatief beperkt in omvang zullen zijn en des te intensiever in 2019.

Project uitbreiding begraafplaats:

De kosten die gemoeid zijn met de uitbreiding van de begraafplaats bedragen € 130.000. Hiervan wordt € 40.000 gedekt uit de bestaande groenbudgetten van de begraafplaats. Voorstel is om het restant van € 90.000 te dekken uit de bestemmingsreserve onderhoud graven. Door de uitbreiding zullen de grafrechten toenemen. Hierdoor kan in de toekomst met een lager beroep op de bestemmingsreserve worden volstaan. Omdat de Raad bevoegd is om over aanwending van de bestemmingsreserves te besluiten wordt de Raad bij de 2e financiële prognose 2018 om instemming gevraagd.

Programma 4 Maatschappelijk participatie en zorg € 500.000

Betreft onttrekking aan de Reserve Sociaal Domein conform Raadsbesluit dd. 14 september 2017.

Programma 8 Ruimtelijke Ontwikkeling in de kern en mobiliteit € 200.000

Abusievelijk is een bedrag van € 200.000 in 2018 teveel aan de bestemmingsreserve Stedelijke Herverkaveling onttrokken, hetgeen bij de 2^e fin. Prognose 2018 is gecorrigeerd.

Programma 8 Ruimtelijke Ontwikkeling in de kern en mobiliteit € 90.000

In deze prognose stellen we voor om € 90.000 te onttrekken uit de bestemmingsreserves voor onderhoud graven. Het betreft een deel van de totale kosten ad € 130.000 die gemoeid zijn met de uitbreiding van de begraafplaats. De overige kosten ad. € 40.000 zijn gedekt uit de bestaande groenbudgetten van de begraafplaats.

Samengevat wordt de Raad voorgesteld om:

- De 2^e prognose 2018 vast te stellen;
- Het voordelig resultaat van per saldo € 587.000 van de voorgestelde financiële bijstellingen voor 2018 toe te voegen aan de algemene reserve;
- € 90.000 te onttrekken aan de reserve bestemmingsreserves voor onderhoud graven;
- € 200.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve Stedelijke Herverkaveling.

Meerjarenoverzicht 2018 - 2021

In onderstaand overzicht is een samenvatting opgenomen van de meerjarenbegroting, waarin het verloop is weergegeven van de vastgestelde begroting 2018 (inclusief de budget- en investeringsoverhevelingen van 2017 naar 2018) naar de geactualiseerde begroting ná verwerking van de mutaties naar aanleiding van de 2e financiële prognose. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen het begrote structurele en incidentele resultaat.

Meerjarenbegroting 2018 -2021 (vastgesteld t/m Prognose I 2018)	2018	2019	2020	2021
Structureel resultaat voor reserves	1.177	543	108	143
Reserves	130	130	130	130
Structureel resultaat na reserves	1.307	673	238	273
Incidenteel resultaat voor reserves	-5.603	-1.250	-497	-528
Reserves	2.194	810	75	75
Incidenteel resultaat na reserves	-3.409	-440	-422	-453
Saldo baten en lasten	-2.102	233	-184	-180

Bijstellingen 2 ^e prognose 2018				
Structurele bijstellingen	-88	-379	-253	-281
Bijstellingen reserves	0	0	0	0
Structureel resultaat na reserves	-88	-379	-253	-281
Incidentele bijstellingen	285	0	0	-1
Bijstellingen reserves	390	0	0	0
Incidenteel resultaat na reserves	675	0	0	-1
Totaal bijstellingen	587	-379	-253	-282

Meerjarenbegroting 2018 -2021 (incl. bijstellingen)	2018	2019	2020	2021
Structureel resultaat voor reserves	1.089	164	-145	-138
Reserves	130	130	130	130
Structureel resultaat na reserves	1.219	294	-15	-8
Incidenteel resultaat voor reserves	-5.318	-1.250	-497	-529
Reserves	2.584	810	75	75
Incidenteel resultaat na reserves	-2.734	-440	-422	-454
Saldo baten en lasten	-1.515	-146	-437	-462

Bedragen *1.000

Structurele bijstellingen vanaf 2018

Pr	Omschrijving	2019	2020	2021
9	Doeluitkering WSW	-143.000 (N)	-107.000 (N)	-71.000 (N)
9	Algemene bijstand	-280.000 (N)		
11	Natuurontwikkeling Kleiput	-88.000 (N)	-88.000 (N)	-88.000 (N)
		-511.000 (N)	-195.000 (N)	-159.000 (N)
Div	Overige bijstellingen	132.000 (V)	-58.000 (N)	-123.000 (N)
	Totaal	-379.000 (N)	-253.000 (N)	-282.000 (N)

Doeluitkering WSW

Het Rijksbudget Participatiewet is naar beneden bijgesteld.

Algemene bijstand

Betreft het terug draaien van een eerder opgevoerde bezuiniging.

Natuurontwikkeling Kleiput

Betreft de meerjarige lasten voor de ontwikkeling van de Kleiput. De Kleiput is onderdeel van de gebiedsontwikkeling Driemarkweg en omgeving.

Ontwikkeling vermogenspositie

In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van het eigen en vreemd vermogen van de gemeente weergegeven. Het totaal aan eigen vermogen en leningen (vreemd vermogen) wordt gebruikt om investeringen maar ook eenmalige uitgaven en jaarlijkse exploitatietekorten te dekken.

* 1.000	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen	56.602	60.228	57.682	53.455	52.369	51.727
Voorzieningen	7.490	7.720	7.953	7.757	7.761	7.943
Langlopende schulden	81.043	74.584	75.374	80.908	82.166	81.400
Kortlopende schulden	12.630	14.275	14.275	14.275	14.275	14.275
Totaal	157.765	156.807	155.284	156.395	156.571	155.345
Solvabiliteit	35,9%	38,4%	37,1%	34,2%	33,4%	33,3%

De solvabiliteit daalt vanaf 2018. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door vermindering van het eigen vermogen als gevolg van exploitatietekorten in de jaren 2018 tot en met 2021. Zie tabel meerjarenoverzicht 2018-2021 op blz. 11.

Bijstellingen per programma

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Portefeuillehouder: dhr. B.J.J. Bengevoord

Waar gaat dit programma over?

Het programma 'Bestuur en Dienstverlening' gaat over de manier waarop de gemeente Winterswijk om wil gaan met haar inwoners. Ook gaat het over het functioneren van het bestuur. Het is belangrijk dat onze inwoners vertrouwen hebben in het bestuur en onze democratie. De integriteit van het bestuur is van groot belang voor een goed functioneren van de gemeente.

De gemeente Winterswijk wil samenwerken met partijen in de samenleving. Zo willen we optimale resultaten halen. Ook de samenwerking met andere overheden is belangrijk. Daarvoor is een goede lobby nodig.

De dienstverlening aan de burger vormt ook onderdeel van dit programma. Zowel de elektronische dienstverlening als de dienstverlening in het gemeentehuis moeten op orde zijn voor onze inwoners. We willen dat inwoners zich welkom voelen bij ons en ze mogen een klantgerichte aanpak verwachten. Onze communicatie is correct en duidelijk.

Welke ambities streven we na in deze periode?

We scheppen ruimte voor het waarmaken van plannen van mensen. De gemeente staat voor een goed samenspel met haar inwoners. We denken mee met inwoners en samenwerkingspartners. Dit doen we laagdrempelig en concreet. Hierbij hoort ook het werken volgens de betrokkenenparagraaf 2.0. Als gemeente zijn we integer en transparant.

Bij onze dienstverlening zetten we onze klanten centraal. Onze digitale dienstverlening moet optimaal zijn, maar we blijven ook open staan voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. Nieuwe Winterswijkers voelen zich welkom in onze gemeente. We zorgen voor goede privacy bij onze dienstverlening. Hierbij hanteren we de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Aan het einde van deze periode van vier jaar zijn onze teksten eenvoudig leesbaar. Want begrijpelijke taal is iets waar we voortdurend aan werken.

We willen de lobby richting provincie, Den Haag en Brussel versterken. Het is belangrijk om energie te steken in relatiebeheer en netwerkactiviteiten.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten				Totaal	
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo		
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	998	998		-				-	0	-
Algemeen bestuur	1.264	1.280	16	N				-	16	N
Begraafplaats	26	26		-				-	0	-
Externe communicatie	219	219		-				-	0	-
Klantcontactcentrum	209	209		-	478	478		-	0	-
Totaal	2.716	2.732	16	N	478	478		-	16	N

Er zijn geen mutaties van meer dan € 50.000 geweest

Investeringsen

Er zijn geen investeringen in dit programma.

Programma 2: Veiligheid, Vergunningverlening en Handhaving

Portefeuillehouder: dhr. B.J.J. Bengevoord

Waar gaat dit programma over?

Dit programma gaat over veiligheid. Dat wil zeggen een veilig Winterswijk zonder overlast. Veiligheid omvat alle gemeentelijke producten en diensten op het gebied van leefbaarheid, milieu, bouw, ruimtelijke ordening, openbare orde, ondermijning, brand en rampenbestrijding. In de uitvoering van deze taken wordt zoveel mogelijk samengewerkt met ketenpartners zoals de Omgevingsdienst Achterhoek, het team Politie Oost Achterhoek, het RIEC, het cluster Brandweer Achterhoek oost, de Achterhoekse gemeenten en de Veiligheidsregio Noord- en Oost- Gelderland.

Handhaving kan nooit een doel op zich zijn, maar Winterswijkers kunnen erop rekenen dat regels gehandhaafd worden. In de eerste plaats wordt getracht zoveel mogelijk overtredingen te voorkomen door preventieve handhaving en 'slimmer handhaven' door communicatie over geldende regelgeving.

Welke ambities streven we na in deze periode?

Ondermijning is een thema dat niet alleen landelijk op de agenda staat. Ook in Winterswijk speelt dit. Wij staan achter een integrale aanpak, waarbij politie, justitie, de belastingdienst en de gemeente samenwerken om de criminele netwerken aan te pakken. Het RIEC (regionaal informatie en expertise centrum) is voor Winterswijk een belangrijke partner hierin. We kijken hierbij nadrukkelijk ook naar grensoverschrijdende criminaliteit en zoeken waar mogelijk de samenwerking met de Duitse overheid en de Achterhoekse gemeenten.

Winterswijk heeft een brandweerpost om trots op te zijn, wij koesteren onze brandweer-vrijwilligers. Over de brandweezorg in Winterswijk komt de VNOG met een dekkingsplan ten aanzien van de aanrijtijden van de brandweer.

Vergunningverlening gebeurt zoveel mogelijk klantgericht. We onderzoeken de mogelijkheid om de voortgang van een aanvraag ook voor de Winterswijkers digitaal te kunnen monitoren. Met het Bibob beleid proberen we te voorkomen dat we als overheid meewerken aan ongewenste transacties. Het heeft onze voorkeur dit regionaal op te pakken.

Winterswijk wil deelnemen aan een landelijke pilot over regulering van wietteelt. Door middel van het experiment kunnen de resultaten van legalisering van de wietteelt op kleine schaal worden onderzocht.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal		
	Prognose1	Prognose2	Verschil		Prognose1	Prognose2	Verschil	Saldo		
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	1.147	1.147	-	-				-	0	-
Brandweer en rampenbestrijding	1.362	1.362	-	-	8	8		-	0	-
Vergunningverlening en handhaving	603	613	10	N	343	430	87	V	77	V
Openbare Orde en Veiligheid	55	55	-	-				-	0	-
Totaal	3.167	3.177	10	N	351	438	87	V	77	V

Cluster Vergunningverlening en handhaving

De € 87.000 aan hogere baten binnen dit cluster worden veroorzaakt door hogere leges omgevingsvergunning. Die zijn hoger dan verwacht door een groter aantal vergunde grote projecten.

Investerings

Bedragen *1.000	Uitgaven				Inkomsten				Totaal	
Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil		Prognose1	Prognose2	Vershil		Saldo	
Vergunningverlening en handhaving	31	31		-				-	0	-
Totaal	31	31		-				-	0	-

Er zijn geen mutaties geweest .

Programma 3: Regionale en Grensoverschrijdende samenwerking

Portefeuillehouder: dhr. B.J.J. Bengevoord

Waar gaat dit programma over?

Het programma 'Regionale en Grensoverschrijdende samenwerking' gaat over de positie van Winterswijk in de regio. Hierbij denken we zowel aan de samenwerking met gemeenten in de Regio Achterhoek als aan de samenwerking over de landsgrens heen.

Gezien onze positie op de landkaart biedt grensoverschrijdende samenwerking veel kansen. Denk hierbij ook aan de samenwerking met Stadt Vreden bij het dienstencentrum Gaxel.

De doorontwikkeling van de regio is belangrijk voor de Achterhoek. De plannen van "de Achterhoek werkt door" geven de samenwerking een nieuwe impuls. Het is belangrijk dat gemeenten hier een actieve rol in vervullen.

Welke ambities streven we na in deze periode?

Winterswijk is een proactieve partner in de regio Achterhoek en de Euregio. We werken hierbij samen met ondernemers en maatschappelijke partners. Doetinchem neemt in de Achterhoek het voortouw in deze samenwerking. Winterswijk is daarbij een betrouwbare partner. De Grenzhoppers zijn belangrijk voor de grensoverschrijdende samenwerking.

De Euregionale academie Graaf Willem V en de Grenshoppers Business School dragen er aan bij dat de grensoverschrijdende arbeidsmarkt steeds beter functioneert.

Om een serieuze positie te krijgen op de nationale en internationale agenda's werken we goed samen met de Achterhoekse gemeenten. Dit is ook nodig om subsidies binnen te halen. Wij dragen actief bij aan de Euregio 2030 strategie. De gemeenten in de Oost Achterhoek blijven belangrijk voor specifieke samenwerkingsdossiers. We gaan met hen in gesprek met als doel om de voorzieningen die we samen gebruiken voor de Oost-Achterhoek te behouden.

Het dienstencentrum Gaxel wordt gerealiseerd.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo		
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten		6	6	-				-	0	-
Algemeen bestuur		525	549	24				-	24	N
Economische ontwikkeling		5	5	-				-	0	-
Totaal		536	560	24				-	24	N

Er zijn geen mutaties van meer dan € 50.000 geweest.

Investerings

Er zijn geen investeringen in dit programma.

Programma 4: : Maatschappelijke Participatie en Zorg

Portefeuillehouder: mevr. drs. I.G. Saris

Waar gaat dit programma over?

De gemeente is per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de ondersteuning aan inwoners die op welke manier dan ook ondersteuning nodig hebben bij het participeren in de maatschappij. In het programma 'Maatschappelijke Participatie en Zorg' wordt hieraan invulling gegeven op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

Bij de Wmo gaat het om ondersteuning in de zelfredzaamheid, het faciliteren van mantelzorgers en burgerinitiatieven, het inzetten op het versterken van lokale participatiemogelijkheden en de inzet van professionals daar waar nodig voor de meest kwetsbare groepen in de Winterswijkse samenleving. Bij de WPG gaat het over de invulling van het lokale gezondheidsbeleid, waarbij de aandacht vooral op het gebied van preventie ligt. Dit heeft eveneens raakvlakken met de Wmo. Bij armoede bestrijding gaat het er eveneens om dat iedereen mee kan doen en dat we helpen bij het oplossen van financiële problemen. Een laag inkomen mag geen belemmering zijn om mee te doen.

Welke ambities streven we na in deze periode?

In het Beleidskader sociaal domein 'Meedoen in Winterswijk' zijn acht speerpunten benoemd waar we de komende jaren extra op in willen zetten:

- Samenwerken
- Gezondheid
- Armoede bestrijding
- Werken
- Participeren
- Laaggeletterdheid
- Preventie
- Wonen

Deze speerpunten komen terug in onderstaande ambities en in de programma's 5, 8 en 9.

In Winterswijk kan iedereen, van jong tot oud, meedoen. Inwoners worden ondersteund om een gezond en zelfstandig leven te leiden. We gaan daarbij uit van wat iemand kan. We vinden het belangrijk dat onze inwoners gezond en energiek zijn en zelf de regie kunnen voeren op gezondheid en geluk. Het gaat daarbij om 'positieve gezondheid'.

We investeren meer in preventie en richten ons daarbij op de belangrijke factoren die van invloed zijn op gezondheid en welzijn: leefstijl, sociaal economische omgeving, fysieke leefomgeving en toegang tot activiteiten en voorzieningen.

Voor een gezonde sociaal economische omgeving levert het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid, (generatie)armoede en schulden, alcohol en drugsgebruik grote persoonlijke en maatschappelijke winst op.

We willen dat er meer verbinding komt tussen wonen, zorg, welzijn, cultuur en sport. Belangrijk is dat voorzieningen toegankelijk en laagdrempelig zijn. Denk daarbij aan financiën, vervoer, fysieke inrichting van de openbare ruimte. Deze onderwerpen behandelen we zoveel mogelijk in samenhang.

Meedoen is belangrijk. Voor ouderen geldt dat een goede fysieke én sociale infrastructuur belangrijk is, om gezond langer zelfstandig thuis te kunnen wonen. We willen (indien gewenst) 75 plussers bezoeken en hen onderling met elkaar in contact brengen om sociale contacten te bevorderen.

Vrijwilligers en mantelzorgers nemen een zeer belangrijke plaats in onze gemeente in. Vrijwilligerswerk kan een eerste stap zijn om te participeren en/of kan een eerste stap zijn naar werk. We blijven het vrijwilligerspunt daarom stevig ondersteunen en we stellen een vrijwilligersprijs in om onze vrijwilligers in het zonnetje te zetten.

Voor onze inwoners in de Oost-Achterhoek is het van belang dat er een hoogwaardig aanbod van zorg is. Een goede samenwerking tussen gemeente, maatschappelijke partners en zorgaanbieders is nodig om ook in de toekomst kwalitatief hoogwaardige ondersteuning te kunnen blijven bieden.

We moeten armoede structureel bestrijden en generatiearmoede doorbreken. Ons streven is dat Winterswijk in 2040 armoedevrij is. Dit is een grote opgave waar we samen met de Winterswijkse samenleving aan gaan werken. We stoppen met van hoc maatregelen die alleen de symptomen van armoede bestrijden en we zetten al het geld en mankracht in op een structurele aanpak.

We blijven samenwerken met het Streekziekenhuis Koningin Beatrix (SKB) en blijven inzetten op de realisatie van het Park Achterhoek. De gemeente ondersteunt actief de planontwikkeling van dit project. We zien hierbij grote voordelen in een integrale aanpak tussen het SKB, gebied Arrisveld, het kantorenpark Beatrix en de stadstuinbouw.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2	Verschil	Prognose1	Prognose2	Verschil	Saldo		
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten		824	824	-				-	0	-
Re-integratie		487	487	-	31	31		-	0	-
Algemene Voorziening		876	873	-3	V			-	3	V
Maatwerkvoorziening		6.674	6.584	-90	V	7.535	8.035	500	V	590
Toegang		1.560	1.603	43	N			-	43	N
Vrijwilligers en mantelzorgondersteuning		260	260	-		26	26		0	-
Wet publieke gezondheid		704	704	-		45	45		0	-
Armoede			52	52	N				52	N
Totaal		11.385	11.387	2	N	7.637	8.137	500	V	498

Cluster Maatwerkvoorziening

Het verschil van € 90.000 bij de lasten wordt verklaard door de hogere subsidie aan Veilig Thuis. De hogere subsidie aan Veilig Thuis wordt verantwoord in programma 5. De dekking hiervoor wordt in dit programma gevonden.

Het verschil van € 500.000 bij de baten wordt verklaard door het feit dat dit bedrag vanuit de Reserve Sociaal Domein beschikbaar is gesteld voor innovatieve ideeën binnen het Sociaal Domein. Dit is overeenkomstig het voorstel dat in 2017 is gedaan bij de financiële evaluatie van de Reserve Sociaal Domein.

Cluster Toegang

Het verschil van € 43.000 wordt verklaard door het feit dat het ondersteuningsteam tijdelijk is uitgebreid. De dekking hiervoor is gevonden binnen de budgetten Jeugdhulp (programma 5).

Cluster Armoede

Het verschil van € 52.000 wordt verklaard door het feit dat wij de ontvangen Rijksmiddelen voor armoede inzetten voor de Opgave Armoede.

Investeringen

Bedragen *1.000	Uitgaven				Inkomsten				Totaal	
Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil		Prognose1	Prognose2	Vershil		Saldo	
Maatwerkvoorziening	220	220	-	-				-	0	-
Totaal	220	220	-	-				-	0	-

Er zijn geen mutaties geweest.

Programma 5: Jeugd en Onderwijs

Portefeuillehouder: mevr. drs. I.G. Saris

Waar gaat dit programma over?

Dit programma gaat over jeugd en jeugdhulp zoals benoemd in de Jeugdwet: hulp voor (licht)verstandelijk beperkten, jeugd- en opvoedhulp, geestelijke gezondheidszorg en jeugdhulp opgelegd door de rechter: jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Tot onderwijs wordt gerekend: voorschoolse voorzieningen, onderwijsachterstandenbeleid, passend onderwijs, volwassenenonderwijs, aandacht voor de Duitse taal, leerplicht en kwalificatieplicht, onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer.

Het jeugdbeleid dat gericht is op preventie, is opgenomen in programma 4 (Maatschappelijke Participatie en Zorg).

Welke ambities streven we na in deze periode?

Alle kinderen in Winterswijk moeten veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien. Niet met ieder kind of iedere jongere in Winterswijk gaat het goed. Niet alle kinderen krijgen alle kansen. Goede zorg voor ouders is een voorwaarde voor goede zorg voor kinderen. We bieden opvoedingsondersteuning aan waar dit nodig is. We willen realiseren dat gezinnen die de hulp nodig hebben, drempelloos hun weg kunnen vinden in de zorg. Wij willen inzetten op het veilig opgroeien van kinderen en jongeren. Preventie is hierin belangrijk.

Wij willen voor de ondersteuning van gezinnen die daarom vragen een gezinsregisseur. Deze gezinsregisseur is onderdeel van het ondersteuningsteam.

Het Preventieplatform Jeugd en het ondersteuningsteam Oost-Achterhoek zijn hiervoor voor ons essentiële samenwerkingsverbanden. We blijven investeren in de samenwerking met het onderwijs en omliggende gemeenten in het ondersteuningsteam. Het ondersteuningsteam is er ook voor verenigingen.

Daarnaast is het nodig dat het aantal kinderen dat thuis zit zonder een aanbod van passende hulp of onderwijs, verder wordt teruggedrongen. Jongeren zitten of op school of zijn aan het werk. Samen met aanbieders en de gemeenten in de regio gaan wij door met de ontwikkeling van vernieuwingen in de jeugdhulp.

We willen de relatie tussen ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen versterken rondom actuele thema's. Dit bevordert de kennisontwikkeling en zorgt voor directe vakinhoudelijke netwerkcontacten tussen bedrijven en kennisinstellingen. Hierbij is de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt essentieel. We willen samen met de partners de groeiambities van het bedrijfsleven ondersteunen en zoveel mogelijk een mismatch tegengaan.

Wij zijn voor goede bereikbaarheid van scholen en keuzevrijheid van ouders. Daarom moet worden geïnvesteerd in de kwaliteit van de onderwijshuisvesting en de omgeving. Het voortbestaan van scholen in het primaire onderwijs kan het best worden gewaarborgd door samen te gaan of integrale kindcentra te vormen, waarbij kinderopvang en onderwijs samengaan. De gemeente ondersteunt deze ontwikkelingen en zorgt voor adequate huisvesting.

Kennis van de Duitse taal is zeer belangrijk en daar moet men op jonge leeftijd mee beginnen. We blijven het buurtaalonderwijs daarom actief promoten, ook in het MBO. We spreken de onderwijsinstellingen aan op hun verantwoordelijkheid hierbij. We ondersteunen daarnaast de oprichting van de Euregionale academie Graaf Willem.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo		
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	2.391	2.388	-3	V				-	3	V
Regionale samenwerking SD	185	185		-				-	0	-
Onderwijsbeleid en bestuurlijke verplichtingen	613	626	13	N	573	573		-	13	N
Onderwijshuisvesting	378	383	5	N	5	5		-	5	N
Peuterspeelzalen en Kinderopvang	35	35		-				-	0	-
Jeugd en speelruimte	14	17	3	N				-	3	N
Jeugdhulp	5.082	5.129	47	N	5.776	5.776		-	47	N
Totaal	8.698	8.763	65	N	6.354	6.354		-	65	N

Cluster Jeugdhulp

Het verschil van € 47.000 bij de lasten wordt verklaard door:

- een hogere subsidie Veilig Thuis € 90.000 N
- de tijdelijke uitbreiding van het ondersteuningsteam € 43.000 V

De subsidie aan Veilig Thuis voor 2018 is € 90.000 hoger dan over 2017. De dekking hiervoor is gevonden in programma 4.

Het ondersteuningsteam is in 2018 tijdelijk uitgebreid (zie programma 4). De dekking (€ 43.000) hiervoor is gevonden binnen de budgetten Jeugdhulp.

Investerings

Er zijn geen investeringen in dit programma.

Programma 6: Economie-Centrum

Portefeuillehouder: mevr. drs. I.G. Saris

Waar gaat dit programma over?

Het programma 'Economie-Centrum' richt zich op de versterking van het centrum met de winkelvoorzieningen, de horeca en de markt.

Citymarketing wordt hierbij ingezet als een strategisch instrument en levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de (economische) doelstellingen van de gemeente zoals deze zijn beschreven in de toekomstvisie.

Welke ambities streven we na in deze periode?

Ons bruisende winkelcentrum is het kloppende hart van Winterswijk en kenmerkt zich door een divers aanbod van winkels, horeca, musea en de warenmarkt. We hebben een regionale verzorgingsfunctie voor 165.000 consumenten, 5,8 miljoen bezoekers per jaar en 164 miljoen euro aan bestedingen. Het succes van het Winterswijkse centrum is gebaseerd op betaalbare kwaliteit voor een breed publiek, samen met het gratis parkeren. We blijven gratis parkeren in Winterswijk dan ook promoten en faciliteren. De combinatie van lokale ondernemers en (inter)nationale formules maakt Winterswijk tot een geliefde bestemming voor Nederlandse en Duitse bezoekers. We blijven de komende jaren inzetten op een gastvrij en gezellig centrum, waar inwoners en toeristen graag komen. Daarom bieden we positieve ondersteuning aan vernieuwende concepten die bijdragen aan de uitstraling van ons winkelcentrum en zorgen eveneens voor meer groen in het centrum. Om het voor ondernemers makkelijker te maken, willen we één loket en aanspreekpunt voor ondernemers.

We willen een bewaakte parkeergelegenheid voor fietsen met oplaadpunten voor elektrische fietsen. Daarnaast streven we naar meer fietsenstallingen in het centrum, waar mogelijk in combinatie met uitbreiding van openbare toiletten.

De markt is een belangrijke voorziening voor onze inwoners en trekt op marktdagen veel % extra gasten naar Winterswijk. We blijven investeren in de sfeer en beleving van de markt, zowel op marktdagen als daarbuiten.. We maken in 2019 samen met de betrokken ondernemers en inwoners een integraal plan voor een kwaliteitsimpuls van de markt.

Leegstand van winkels blijven we zoveel mogelijk bestrijden. De aanpak van Stedelijke herverkaveling heeft hier al meerdere positieve resultaten opgeleverd en dat instrument willen we blijven gebruiken indien dit wenselijk wordt geacht.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2		Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo	
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten		124	124	-				-	0	-
Economische ontwikkeling centrum		202	250	48	N	100	100	-	48	N
Totaal		326	374	48	N	100	100	-	48	N

Cluster Economische ontwikkeling centrum

Het verschil van € 48.000 wordt verklaard door het feit dat het college dit bedrag beschikbaar heeft gesteld voor een analyse en plan van aanpak voor de beschikbaarheid van bedrijventerreinen.

Investeringen

Er zijn geen investeringen in dit programma.

Programma 7: Cultuur, Sport en Vrijtijdseconomie

Portefeuillehouder: dhr. drs. D.W. Aalderink

Waar gaat dit programma over?

Cultuur gaat over het in stand houden van het culturele aanbod inclusief cultuur educatie, mediazaken en het in stand houden van erfgoed en monumentenzorg.

Sport gaat over sportstimulering, gezonde leefstijl, de samenwerking tussen sportaanbieders, de aanleg en het beheer en onderhoud van binnen- en buitensportaccommodaties

Vrijtijdseconomie richt zich in brede zin op de bedrijvigheid in het toerisme en de recreatiesector.

Welke ambities streven we na in deze periode?

Cultuur en erfgoed

We blijven inzetten op het behouden en uitbreiden van onze culturele voorzieningen. We streven naar een goede ondersteuning van bestuurders van gesubsidieerde instellingen. Ook ondersteunen we samen met andere stakeholders daarom de realisatie van het bezoekerscentrum Terra Temporalis. We zien het als een prachtige kans om het Nationaal Landschap nog beter op de kaart te zetten, ons buitengebied te versterken en een impuls te geven aan onze lokale economie. Het bezoekerscentrum en in een later stadium het museum, zijn een zeer gewenste aanvulling op ons aanbod van dagrecreatie in Winterswijk en in de Achterhoek. Hierin mist/ontbreekt namelijk nog een voorziening die ook met slecht weer toegankelijk is, een voorwaarde voor seizoensverlenging. We zijn bereid om in deze ontwikkeling financieel bij te dragen.

Ons culturele erfgoed is van groot belang voor ons historisch besef en onze gezamenlijke identiteit. Erfgoed is van belang voor het toerisme en voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en inwoners. Wij streven er naar om deze bijdrage zo groot mogelijk te maken. Dit is één van de uitdagingen die we aangaan in de komende periode. Deze uitdaging willen we niet alleen als gemeente Winterswijk aangaan, maar samen met de regio.

Sport

Sportverenigingen blijven een belangrijke plek om te ontmoeten, leren, ontspannen en uitdagingen aan te gaan. Daarnaast werken Buurtsportcoaches ook aan krachtige buurten met ruimte voor iedereen. Ze bevorderen een leven lang bewegen/sporten.

We breiden ons sportaanbod uit met de realisatie van een ijs- en skeelerbaan.

Ook leggen we, waar mogelijk, een koppeling tussen sport en cultuur met het plan 'Een Armoedevrij Winterswijk in 2040'.

Vrijtijdseconomie

Winterswijk heeft een grote aantrekkingskracht op bezoekers uit met name de rest van Nederland, Duitsland en België. Vooral vijftigplussers en gezinnen met jonge kinderen komen hier graag. Het nationaal landschap, de steengroeve, Villa Mondriaan en de fiets-, wandel- en hippische netwerken vormen hiervoor de basis. De e-biker wordt goed bediend met passende fietspaden en voldoende oplaadpunten.

Winterswijk wordt gedurende het hele jaar goed bezocht. Terra Temporalis en Villa Mondriaan zijn hiervoor de belangrijke dagrecreatievoorzieningen, die elk op hun eigen manier hun aantrekkingskracht

hebben. Winterswijk is rijk aan evenementen die verschillende doelgroepen op verschillende momenten van het jaar naar Winterswijk trekken.

De verblijfsrecreatie biedt een gevarieerd en hoogwaardig aanbod, van de charmante Bed- en Breakfast en boerderijcamping tot de grotere recreatiebedrijven. Bij uitbreiding van het bestaande aanbod staan kwaliteit en duurzaamheid voorop.

Samen met andere gemeenten en ondernemers voeren we de Vrijtijdsagenda Achterhoek. Hiermee werken we structureel aan vernieuwing en kwaliteitsverbetering in het recreatieve aanbod van de Achterhoek.

Financiële wijzigingen

Exploitatie:

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo		
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten		1.873	1.873	-				-	0	-
Toeristische versterking		197	197	-				-	0	-
Erfgoed		306	317	11	N	72	72	-	11	N
Sportaccommodaties		1.000	1.016	16	N	578	578	-	16	N
Sport		645	645	-		101	101	-	0	-
Kunst en Cultuur		1.889	1.915	26	N			-	26	N
Totaal		5.910	5.963	53	N	751	751	-	53	N

Er zijn geen mutaties van meer dan € 50.000 geweest

Investerings

Bedragen *1.000	Uitgaven				Inkomsten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo		
Toeristische versterking		38	38	-				-	0	-
Sportaccommodaties		100	100	-				-	0	-
Kunst en Cultuur				-	53	53		-	0	-
Totaal		138	138	-	53	53		-	0	-

Er zijn geen mutaties geweest.

Programma 8: Ruimtelijke ontwikkeling in de kern en Mobiliteit

Portefeuillehouder: dhr. drs. D.W. Aalderink

Waar gaat dit programma over?

Het programma 'Ruimtelijke ontwikkeling in de kern en Mobiliteit' richt zich op de aantrekkelijkheid van Winterswijk als plaats om te wonen, te werken en te recreëren. Naast de aanwezigheid van goede voorzieningen wordt deze aantrekkelijkheid onder meer bepaald door de kwaliteit van de woonomgeving in de kern van Winterswijk, fysieke infrastructuur, openbaar groen en waterbeheer.

Naast een kwalitatief goede woonomgeving is een zorgvuldig gebruik van de ruimte in de kern van Winterswijk van groot belang. Hierbij is aandacht voor goed wonen, een vitaal ondernemersklimaat, een goede bereikbaarheid en behoud en ontwikkeling van cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden.

De aantrekkelijkheid van Winterswijk wordt vervolgens mede bepaald door een goede bereikbaarheid, een goed en goed onderhouden wegennet, goede en veilige fietsverbindingen, gratis parkeervoorzieningen en goede vervoersvoorzieningen. Basismobiliteit maakt eveneens onderdeel uit van dit programma.

Welke ambities streven we na in deze periode?

Het raadhuis blijft in bezit van de gemeente. Naast Stichting Winterswijk Marketing en de VVV blijft de functie van trouw- en raadzaal bestaan. Er wordt gekeken naar een optimalisering en modernisering van de raadszaal. Voor de overige ruimte wordt een passende invulling gevonden die bijdraagt aan de exploitatie van het pand. Een fietsenstalling met oplaadpunt voor elektrische fietsen en openbaar toilet zouden een mooie aanvulling zijn. We denken hierbij aan een werkgelegenheidsproject voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

We onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor het doortrekken van de Dingstraat met als doel een betere bereikbaarheid van het centrum.

We willen samen met inwoners, raad en college de Omgevingswet implementeren

We willen meer groen in het centrum, de dorpskern verbinden met ons groene buitengebied en dat doortrekken naar in de kern. We kijken naar nieuwe ideeën en locaties voor bijvoorbeeld tiny forests. Groen in het centrum is niet alleen voor de aantrekkelijkheid van het centrum, maar heeft ook een klimatologisch effect zodat er een link met programma 12 ligt.

We blijven gebruik maken van de mogelijkheid van Stedelijke herverkaveling. Dit blijft een beproefde mogelijkheid om zaken op een goede manier vlot te trekken.

We willen de wijkaanpak samen met de bewoners op een innovatieve manier vormgeven.

We willen monitoren en sturen op een passende woningvoorraad zowel kwantitatief als kwalitatief.

We monitoren het huidige kwaliteitsniveau van onze wegen en dit blijft de komende periode gehandhaafd. Waar nodig worden de wegen opgewaardeerd tot dit niveau. Tijdig repareren van schades of het vervangen van verhardingen is daarbij van belang voor de veiligheid van de weggebruikers.

We realiseren een fietspad langs de verbeterde Bataafseweg.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal	
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo	
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	7.028	7.028	-	-				0	-
Begraafplaats	316	406	90	N	339	429	90	0	-
Vastgoedexploitatie	169	172	3	N	350	350	-	3	N
Openbaar Groen	2.123	2.123	-	-	96	96	-	0	-
Stedelijke vernieuwing	928	516	-412	V	516	316	-200	212	V
Vastgoedinformatie	130	130	-	-				0	-
Verkeer	48	48	-	-				0	-
Waterbeheer	901	901	-	-	3.862	3.862	-	0	-
Wegen	1.425	1.440	15	N	78	78	-	15	N
Woonbeleid	510	510	-	-				0	-
Grondexploitatie	5.113	6.068	955	N	5.755	6.565	810	145	N
Bestemmingsplannen in de kern	20	20	-	-	15	15	-	0	-
Basismobiliteit	9.911	9.911	-	-	9.093	9.093	-	0	-
Totaal	28.622	29.273	651	N	20.104	20.804	700	49	V

Cluster Begraafplaats

De kosten die gemoeid zijn met de uitbreiding van de begraafplaats bedragen € 130.000. Hiervan wordt € 40.000 gedekt uit de bestaande groenbudgetten van de begraafplaats. Voorstel is om het restant van € 90.000 te dekken uit de bestemmingsreserve onderhoud graven. Door de uitbreiding zullen de grafrechten toenemen, waardoor in de toekomst met een lager beroep op de bestemmingsreserve kan worden volstaan. Omdat de Raad bevoegd is om over aanwending van de bestemmingsreserves te besluiten wordt de Raad bij de 2e financiële prognose 2018 om instemming gevraagd.

Cluster Stedelijke vernieuwing

Het (in 2018) voordelige saldo van € 212.000 wordt met name verklaard door het naar de begroting 2019 overgehevelde restantbudget van het Project Weurden. Van het budget dat beschikbaar is voor het Project Weurden wordt € 200.000 doorgeschoven van de begroting 2018 naar 2019. Via een aanbestedingsprocedure is een partij geselecteerd die de werkzaamheden voor de ontwikkeling op het Weurden ter hand neemt. Verwacht wordt dat de werkzaamheden voor de gemeente in 2018 relatief beperkt in omvang zullen zijn en des te intensiever in 2019.

Cluster Grondexploitatie

Het nadeel van € 145.000 binnen dit cluster wordt met name verklaard door de afwaardering van de boekwaarde van € 182.000 van het voormalige schoolgebouw aan de Zonnebrink, die binnen de materiele vaste activa wordt verantwoord. Daarnaast vloeit dit saldo voort uit een verwacht (positief) resultaat 2018 van € 33.000 op het complex Fortuna.

Investerings

Bedragen *1.000	Uitgaven				Inkomsten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo		
Vastgoedexploitatie	300	300		-	400	400		-	0	-
Openbaar Groen	205	205		-				-	0	-
Stedelijke vernieuwing	1.000	1.059	59	N	480	140	-340	N	399	N
Verkeer	1.695	210	-1.485	V	475		-475	N	1.010	V
Waterbeheer	192	202	10	N				-	10	N
Wegen	3.738	2.946	-792	V	122	102	-20	N	772	V
Woonbeleid	500	500		-				-	0	-
Grondexploitatie	1.264	1.244	-20	V	2.353	3.205	852	V	872	V
Totaal	8.894	6.666	-2.228	V	3.830	3.847	17	V	2.245	V

Cluster Stedelijke vernieuwing

De subsidieaanvraag voor het project Stedelijke Herverkaveling is ingediend. Aangevraagd is een (ongewijzigd) bedrag van € 1.842.000. Aan de hand van de financiële onderbouwing van de subsidieaanvraag is een inschatting gemaakt wanneer voorschotten worden ontvangen. In vergelijking met de raming bij de 1e financiële prognose 2018 wordt naar verwachting € 340.000 minder aan voorschotten ontvangen in 2018. Dit compenseert zich in de jaren 2019 t/m 2022.

Cluster Verkeer

Dit voordeel in 2018 van € 1.010.000 betreft deels de naar 2019 doorgeschoven investeringsbijdrage van € 750.000 (en de provinciale bijdrage van € 375.000) aan Prorail met betrekking tot het Project van de onbewaakte overwegen. De uitvoering van het project wordt naar 2019 doorgeschoven omdat besluitvorming per overweg nog plaats moet vinden en de daadwerkelijke maatregelen alleen in een vastgelegde treinrije periode uitgevoerd kunnen worden. Dat lukt niet meer binnen de huidige dienstregeling (en waarschijnlijk zelfs ook niet in die van 2019 omdat daarvoor de aanvraag te laat komt).

Daarnaast betreft dit het doorgeschoven restantkrediet van € 735.000 (en de provinciale bijdrage van € 100.000) t.b.v. het te realiseren fietspad aan de Bataafseweg. De uitvoering van het project wordt naar 2019 doorgeschoven omdat de grondverwerving nog niet afgerond is en ook de bestemmingsplanprocedure nog gestart moet worden. Dit leidt tot een in 2018 lager geraamde uitgave van € 1.485.000 (€ 750.000 + € 735.000) respectievelijk lager geraamde inkomsten van € 475.000 (€ 375.000 + € 100.000).

Cluster Wegen

Dit voordeel van € 772.000 betreft grotendeels het naar 2019 doorgeschoven restantkrediet van € 768.000 van het Project Reconstructie Bataafseweg. De uitvoering van het project wordt naar 2019 doorgeschoven omdat de grondverwerving nog niet is afgerond en ook de bestemmingsplanprocedure nog gestart moet worden. De aanleg van het fietspad, de aanleg van de rotonde en de verbreding van de rijbaan Bataafseweg is afhankelijk van de aankoop van gronden. Deze (deel) projecten zijn direct dan wel indirect aan elkaar gekoppeld. De procedure voor de rotonde aan de Bataafseweg is gestart. De aankoop van de gronden verloopt stroef. In 2018 worden weinig uitgaven verwacht.

Daarnaast wordt het voordeel verklaard door het naar 2019 doorgeschoven restantkrediet van € 80.000 van het Project Kloksteeg- Notaristuin. Herinrichting volgt op ontwikkeling aan de Kloksteeg (nieuwbouw). Medio 2018 is er gestart met de bouw. De uitvoering van de werkzaamheden in de openbare ruimte wordt in 2019 verwacht.

Tegenover deze doorgeschoven restantkredieten staat een begroot krediet 2018 van € 150.000 voor de vervanging van de stroomvoorziening op de warenmarkt.

Het restant van het naar 2019 doorgeschoven restantkrediet betreft enkele kleinere Projecten.

Cluster grondexploitatie

Het saldo van € 872.000 binnen dit cluster betreft de afname van de boekwaarde van de grondexploitatie voortvloeiend uit de gerealiseerde verkoop van de grond en het pand binnen het complex Zonnebrink (hetgeen een deelproject betreft van het Experiment Stedelijke herverkaveling).

Programma 9: Werk en Inkomen

Portefeuillehouder: dhr. drs. D.W. Alderink

Waar gaat dit programma over?

Dit programma richt zich op drie deelgebieden: re-integratie, inkomensvoorziening en inkomensondersteuning voor die Winterswijkers die voor langere tijd niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien. Het is belangrijk voor hen om perspectief te houden en maatschappelijk actief te blijven. Vrijwilligerswerk kan hierbij een rol spelen. Als gemeente faciliteren we dat.

Financiële wijzigingen

De komende vier jaar richt het beleid zich op het zoveel mogelijk mensen begeleiden naar werk. Ons streven is om het aantal bijstandsgerechtigden met 15% te verminderen. Daarnaast zijn er mensen die niet in staat zijn om een betaalde baan te vinden. Het is onze taak om samen met maatschappelijke partners te zorgen voor zinvolle participatie via dagbesteding. In bepaalde gevallen kan de sollicitatieplicht losgelaten worden. Vaak zijn mensen op een andere manier in de samenleving actief, bijvoorbeeld als vrijwilliger of mantelzorger. Wij vinden dat die inzet waardering verdient van de samenleving. Daarom willen wij dat bijstandsgerechtigden boven de 60 jaar, die structureel en gedurende meerdere dagen per week vrijwilligerswerk doen of mantelzorg bieden, niet meer verplicht zijn om te solliciteren.

Ook mensen met een wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt willen we aan werk helpen. We voeren daarom het project stadstuinbouw uit waarbij mensen met een afstand op de arbeidsmarkt aan het werk kunnen.

Om werken over de grens te bevorderen zoeken we verbinding met de Euregionale academie Graaf Willem V, zodat ook werken over de grens voor werkzoekenden dichterbij komt.

Voor de participatie van nieuwkomers zetten we het project 'Aan de slag' voor asielzoekers voort.

We moeten armoede structureel bestrijden en generatiearmoede doorbreken. Ons streven is dat Winterswijk in 2040 armoedevrij is. Dit is een grote opgave waar we samen met de Winterswijkse samenleving aan gaan werken. We stoppen met ad hoc maatregelen die alleen de symptomen van armoede bestrijden en we zetten al het geld en mankracht in op een structurele aanpak.

Het ziet er niet naar uit dat het huidige kabinet op korte termijn de ruimte om te experimenteren binnen de Participatiewet verruimt. Dit neemt niet weg dat wij blijven zoeken naar wegen om ons beleid op een zo creatief en doelmatig mogelijke manier in te vullen.

In het kader van de regionale samenwerking en de kwaliteit van Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA), willen we deel uit blijven maken van SDOA. Een voorwaarde is wel dat de kosten op basis van een redelijke verdeelsleutel worden verdeeld over de betrokken gemeenten.

In het Beleidskader sociaal domein 'Meedoen in Winterswijk' zijn acht speerpunten benoemd waar we de komende jaren extra op in willen zetten. Voor het programma Werk en Inkomen zijn met name de volgende speerpunten van belang:

- Samenwerken
- Armoede bestrijding
- Participeren
- Preventie
- Laaggeletterdheid

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2		Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo	
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	51	51		-				-	0	-
Inkomensondersteuning	1.527	1.527		-				-	0	-
Re-integratie	2.985	2.985		-	800	800		-	0	-
Inkomensvoorziening	8.334	8.601	267	N	8.454	8.631	177	V	90	N
Participatiewet	9.616	9.616		-	8.593	8.437	-156	N	156	N
Totaal	22.513	22.780	267	N	17.847	17.868	21	V	246	N

Cluster Inkomensvoorziening

Het verschil van € 177.000 bij de baten wordt verklaard door het feit dat het Rijkbudget voor de algemene bijstand voor 2018 is verhoogd.

De verhoging van de lasten van € 267.000 wordt verklaard door het hogere Rijkbudget en het terugdraaien van een eerdere opgevoerde bezuiniging. Het uitgangspunt bij de algemene bijstand is dat de uitgaven gelijk zijn aan het Rijkbudget.

Cluster Participatiewet

Het verschil van € 156.000 bij de baten wordt verklaard doordat het Rijkbudget Participatiewet naar beneden is bijgesteld.

Investerings

Er zijn geen investeringen in dit programma.

Programma 10: Economie en Bedrijvigheid

Portefeuillehouder: dhr. W. Elferdink

Waar gaat dit programma over?

Het programma 'Economie en bedrijvigheid' richt zich op de industriële bedrijvigheid in Winterswijk. Het bevordert van innovatie, werk en werkgelegenheid, incl. grensoverschrijdende samenwerking, zijn de belangrijkste speerpunten.

Welke ambities streven we na in deze periode?

Ondernemers hebben in Winterswijk voldoende ruimte om te ondernemen en zich te ontwikkelen. Er is voldoende aanbod aan nieuwe werklocaties, waarbij de bestaande terreinen goed blijven functioneren en er weinig leegstand is. Er zijn regionale afspraken vastgelegd bij de provincie in een Regionaal Programma Werklocaties. Het instrument van stedelijke herverkaveling draagt bij aan een betere dynamiek in bedrijfshuisvesting en kwaliteit van de bedrijventerreinen.

Het Winterswijkse bedrijfsleven werkt samen in kennisontwikkeling op belangrijke technologische innovaties en sluit goed aan op de regionale Smart Industry ontwikkelingen.

Ondernemers in Winterswijk dragen actief bij aan een energieneutraal Winterswijk in 2030.

Het dienstencentrum Gaxel dat we samen met de gemeente Vreden realiseren, draagt op unieke wijze bij aan de grensoverschrijdende samenwerking. Het bedrijfsleven heeft meer mogelijkheden om aan te sluiten op de economische groei direct over de grens.

De Euregionale academie Graaf Willem V en de Grenshoppers Business School dragen er aan bij dat de grensoverschrijdende arbeidsmarkt steeds beter functioneert.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2		Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo	
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten		175	175	-				-	0	-
Economische ontwikkeling industrie		83	83	-				-	0	-
Totaal		258	258	-				-	0	-

Er zijn geen mutaties geweest.

Investeringen

Bedragen *1.000	Uitgaven				Inkomsten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2		Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo	
Economische ontwikkeling industrie		523	523	-				-	0	-
Totaal		523	523	-				-	0	-

Er zijn geen mutaties geweest.

Programma 11: Ruimtelijke ontwikkeling en Economie buitengebied, Natuur en Landschap

Portefeuillehouder: dhr. G.J.W. Elferdink

Waar gaat dit programma over?

Het programma richt zich op het buitengebied van Winterswijk. Onderdelen van dit programma zijn: Nationaal Landschap, agrarische bedrijven, landschap, natuur, cultuurhistorie, economie, plattelandontwikkeling en kleine kernenbeleid.

Welke ambities streven we na in deze periode?

Ons prachtige buitengebied is uniek voor de Achterhoek en zelfs binnen Nederland. Winterswijk is niet voor niets Nationaal Landschap. Voor de huidige en de toekomstige generaties willen we die kernkwaliteit koesteren. Dat is ook de essentie van de opgave waarvoor de nieuwe Omgevingswet ons stelt. De implementatie van de omgevingswet doen we samen met de betrokkenen.

De kwaliteit kan alleen behouden blijven als de verschillende functies in het buitengebied, landbouw, natuur, recreatie en bewoning, zich op een duurzame wijze met respect voor de omgeving en elkaar kunnen blijven ontwikkelen.

De gemeente blijft partijen ondersteunen die landschap en biodiversiteit willen versterken. Binnen de landbouw is momenteel al een duurzaamheidslag gaande, die we willen faciliteren waar mogelijk. De afstemming van de verschillende functies in het landelijk gebied vereist veel overleg en samenwerking. De Stichting Waardevol Cultuur Landschap (WCL) vervult hierin een belangrijke rol. Daarnaast worden ook nieuwe vormen van participatie ingezet, om ervoor te zorgen dat iedere bewoner de mogelijkheid krijgt om mee te denken over de toekomst van ons buitengebied. In het kader hiervan willen wij de organisatiestructuur en taakstelling van het WCL evalueren.

Door de schaalvergroting in de landbouw worden de landbouwmachines groter en breder. Dit vraagt in sommige gebieden om aanpassing van de wegen. Omdat dit op gespannen voet kan staan met de recreatieve waarden en de ecologische waarden van de bermen is goed overleg noodzakelijk. Om het karakter en de specifieke charme van het Nationaal Landschap te behouden, blijven zandwegen ook echt zandwegen.

De leefbaarheid van het buitengebied is van groot belang. We willen boerderijsplitsing makkelijker maken. Het vormen van nieuwe landgoederen door natuur aanleg moet mogelijk blijven, maar wel bij bestaande bebouwing. Zo voorkomen we nieuwe woonlocaties en verstening van het buitengebied. We nemen dit mee in de omgevingsvisie buitengebied.

We faciliteren startups, het nieuw aangelegde glasvezelnetwerk biedt hiervoor veel mogelijkheden. Het starten van bedrijven in panden die oorspronkelijk een agrarische functie hadden blijft maatwerk en mag bestaande functies in het buitengebied niet belemmeren.

Er zijn nog veel asbestdaken aanwezig in het buitengebied die verwijderd moeten worden. De gemeente heeft hierbij een faciliterende rol. We bundelen de vraag naar bijvoorbeeld sloop, zonnepanelen, asbestsanering, landschappelijke verbeteringen, water- en klimaatoplossingen tot pakketten die we voor en met het buitengebied (bijvoorbeeld door het opzetten van coöperaties) gaan aanbesteden. Daarnaast betrekken we ook de sociale aspecten hierbij. Zo werken we aan een duurzame oplossing.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal	
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo	
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten		322	322	-				-	0 -
Nationaal Landschap		102	102	-				-	0 -
Natuurontwikkeling en landschapsherstel		173	173	-	40	40		-	0 -
Bestemmingsplannen in de kern		800	800	-	200	200		-	0 -
Bestemmingsplannen buitengebied		94	94	-	110	110		-	0 -
WCL (Waardevol Cultureel Landschap)		90	90	-				-	0 -
Projecten landelijk gebied		229	416	187		60	60	V	127 N
Totaal		1.810	1.997	187	350	410	60	V	127 N

Cluster Projecten landelijk gebied

Voor de ontwikkeling van de kleiput is een meerjarenbegroting opgesteld. De uitgaven voor 2018 worden geraamd op € 187.000 en de inkomsten voor 2018 worden hierbij geraamd op € 60.000. Het eerste jaar zijn de kosten hoger dan de inkomsten. In de volgende jaren worden de hogere uitgaven in het 1e jaar "terugverdiend".

Investerings

Bedragen *1.000	Uitgaven				InkomstenBaten			Totaal	
	Programma	Prognose1	Prognose2	Vershil	Prognose1	Prognose2	Vershil	Saldo	
Projecten landelijk gebied			24	24	N			-	24 N
Totaal			24	24	N			-	24 N

Er zijn geen mutaties van meer dan € 100.000.

Programma 12: Duurzaamheid, Milieu en Klimaat

Portefeuillehouder: dhr. G.J.W. Elferdink

Waar gaat dit programma over?

Dit programma gaat over de gevolgen van klimaatverandering, duurzaamheid en Milieu. We willen een schone en gezonde leefomgeving realiseren voor bewoners, bezoekers en bedrijven.

We hebben daarom als doelstelling dat Winterswijk in 2030 energieneutraal moet zijn. Dit is een enorme opgave voor de komende jaren op het gebied van energiebesparing en het opwekken van duurzame energie.

Bij nieuwe woningbouwlocaties wordt er energieneutraal en aardgasvrij gebouwd. Bestaande woningen worden zo goed mogelijk geïsoleerd en verduurzaamd. Hierbij is speciale aandacht voor inwoners met een laag inkomen, zodat ook zij kunnen profiteren van de energiebesparing. Met de woningbouwcorporaties worden prestatieafspraken gemaakt om de bestaande woningvoorraad in een hoger tempo te verduurzamen. Daarnaast moeten subsidies en het substantieel revolverend energiefonds fungeren als vliegwiel om inwoners te helpen onze doelstelling te realiseren.

De directe gevolgen van de klimaatverandering willen we beperken door meer groen en water in de bebouwde kom waardoor de opwarming wordt verminderd. Minder verharding helpt ook doordat regenwater dan beter in de bodem kan dringen waardoor de wateroverlast bij piekbuien wordt beperkt. Ook inwoners kunnen hier zelf een bijdrage aan leveren door meer groen en gras in de tuin en minder tegels of klinkers. Dit willen we met voorlichting stimuleren en faciliteren. We willen hier met name de jeugd bij betrekken.

Op het gebied van milieu blijven we werken aan een circulaire economie. Dit betekent dat we doorgaan met het scheiden van afval en hergebruik van materialen. Ook blijven we het zwerfafval aanpakken. Het uiteindelijke doel is om een afvalvrije gemeente te worden. Met het oog op het asbestverbod in 2024 stimuleren we samen met de provincie Gelderland bedrijven en particulieren in het vervangen van oude asbestdaken door zonnepanelen.

Welke ambities streven we na in deze periode?

We zetten volop in op energiebesparing en de omschakeling naar duurzame vormen van energie.

Bedrijventerrein Gaxel wordt benut als energieproductie locatie.

We gaan inwoners en bedrijven stimuleren om klimaat- en milieubewust te handelen. Hiervoor is een energieloket waar inwoners, bedrijven en organisaties terecht kunnen met vragen.

We zetten in op energieneutraal en aardgasvrij bouwen bij nieuwe projecten.

We gaan gemeentelijke gebouwen, zoals kantoren, het zwembad, scholen en sporthallen op korte termijn verduurzamen en de prestatieafspraken met de woningbouwcorporatie worden aangescherpt.

We gaan bedrijven actief benaderen om bij te dragen aan de energietransitie.

Er komen meer laadpalen voor elektrische auto's. In de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen.

Er komt extra aandacht voor inwoners met een laag inkomen zodat zij optimaal financieel voordeel hebben bij duurzaamheids- en besparingsprojecten.

We zetten in op meer groen en water in de bebouwde kom, dit vermindert de kans op hittestress en verhoogt het welzijn van inwoners en bezoekers.

We gaan door op de ingeslagen weg met de aanpak van zwerfafval en het scheiden van afval.

We blijven rekening houden bij de inkoop van diensten en goederen (inclusief werken) met duurzaamheid.

We gaan waar mogelijk asbestdaken vervangen door daken met zonnepanelen.

Financiële wijzigingen

Exploitatie

Bedragen *1.000	Lasten				Baten				Totaal	
	Programma	Prognose1	Prognose2		Verschil	Prognose1	Prognose2		Verschil	Saldo
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten		404	404	-				-	0	-
Huishoudelijk afval		2.388	2.388	-	2.954	2.929	-25	N	25	N
Milieubeleid		538	532	-6	V	109	109	-	6	V
Totaal		3.330	3.324	-6	V	3.063	3.038	-25	19	N

Er zijn geen mutaties van meer dan € 50.000 geweest.

Investerings

Bedragen *1.000	Uitgaven				Inkomsten				Totaal	
	Programma	Prognose1	Prognose2		Verschil	Prognose1	Prognose2		Verschil	Saldo
Milieubeleid		687	1.187	500	N			-	500	N
Totaal		687	1.187	500	N			-	500	N

Cluster milieubeleid

Het verschil van € 500.000 wordt verklaard door het feit dat wij, vanwege de grote vraag in 2018, een extra bedrag beschikbaar willen stellen voor het verstrekken van duurzaamheidsleningen.

Programma 13: Organisatie en Financiën

Portefeuillehouder: dhr. G.J.W. Elferdink

Waar gaat dit programma over?

Voor een goed en effectief functionerende gemeente is het van belang dat de ambtelijke organisatie en de financiën op orde zijn. De gemeente heeft er de afgelopen jaren veel nieuwe taken bij gekregen die voorheen door het Rijk werden uitgevoerd. Tegelijkertijd vraagt de snel veranderende maatschappij om een proactieve en dienstbare overheid. Een overheid die meedenkt en goed luistert naar wat de inwoners beweegt en die participatie voorop heeft staan. Dit betekent van buiten naar binnen werken en zichtbaar zijn in de Winterswijkse samenleving. De gemeentelijke organisatie heeft de afgelopen jaren al goede stappen gezet in deze richting, maar dit proces willen we een extra impuls geven. Dit kan door beleid en uitvoering beter te integreren en meer opgavegericht te werken.

De veranderende maatschappij vraagt ook om een overheid die goed fysiek en digitaal bereikbaar is. Daarnaast werken we toe naar één aanspreekpunt voor ondernemingen, verenigingen, etc., zodat mensen weten waar ze met vragen naartoe moeten.

Initiatieven van inwoners willen we zoveel mogelijk faciliteren. Hierbij past een wendbare overheid die naast haar inwoners staat. Zo blijven we werken aan “de Winterswijkse aanpak”: laagdrempelig, concreet, hands-on en met heldere kaders. Bij alles wat we doen, denken we na over wat we als gemeente willen uitstralen. Onderdeel van deze aanpak is de doorontwikkeling van de betrokkenenparagraaf. Om teleurstellingen te voorkomen is het belangrijk om transparant te zijn over de haalbaarheid van initiatieven. Het voorgestelde veranderproces willen we faciliteren met ontwikkelen en scholingsmogelijkheden voor de medewerkers en bijpassende ICT-voorzieningen. We willen nadenken over de vraag ‘Wat voor gemeente willen we zijn?’ De uitstraling en inrichting van het gemeentekantoor sluit aan op de manier waarop wij onze inwoners tegemoet willen treden.

Ondanks dat de economie zich positief ontwikkelt en de financiële positie gezond is, blijft behoedzaam begroten belangrijk. De schuldpositie van Winterswijk is nog steeds hoog en daarnaast moeten we rekening houden met de maatschappelijke opgaven die op ons afkomen. Met name de armoedebestrijding en duurzaamheid staan hoog op de agenda.

We willen de koers vasthouden die de afgelopen jaren is ingezet. Dit betekent dat we vasthouden aan een structureel sluitende begroting. We streven naar een acceptabele schuldenlast. We willen de lokale lasten voor inwoners niet verder laten stijgen anders dan met een inflatiecorrectie. Uitzondering is de OZB: hier fixeren we het huidige tarief voor de komende 4 jaar.

We gaan uitvoering geven aan de belangrijkste conclusies uit het ICT-onderzoek “inspelen op de digitale revolutie” van de Rekenkamer. Van belang is om de basis op orde te krijgen. Tevens worden pilots gestart om ervaring op te doen met nieuwe technologieën en toepassingen die de dienstverlening verder verbeteren. Daarbij wordt –ook als het gaat om de kosten- goed afgewogen wat past bij de maat van Winterswijk.

Welke ambities streven we na in deze periode?

We gaan nog meer van buiten naar binnen werken. Bij nieuw beleid wordt eerst opgehaald hoe de inwoners en maatschappelijke partners en de gemeenteraad hierover denken. We willen één aanspreekpunt voor verschillende maatschappelijke partners (ondernemers, verenigingen, etc.). Verder gaan we aan de hand van het rekenkamerrapport ICT een slag maken met betrekking tot onze digitale dienstverlening. We hebben een structureel sluitende begroting, en fixeren het huidige OZB-tarief voor 4 jaar. Tenslotte willen we een goed plan voor een eigentijdse organisatie en een bijpassende inrichting van het gemeentekantoor.

Financiële wijzigingen**Exploitatie**

Bedragen *1.000	Lasten				Baten			Totaal			
	Programma	Prognose1	Prognose2		Verschil	Prognose1	Prognose2	Verschil	Saldo		
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten		7.266	7.369	103	N	-549		549	V	446	V
Klantcontactcentrum		11	11	-				-		0	-
Beheer Kapitaallasten			-352	-352	V	3.169	2.265	-904	N	552	N
Gemeentelijke Financiën		166	166	-		34.543	35.214	671	V	671	V
Interne bedrijfsvoering		285	63	-222	V	693	471	-222	N	0	-
Totaal		7.728	7.257	-471	V	37.856	37.950	94	V	565	V

Cluster Bedrijfsvoering en kapitaallasten

Het nadeel van € 103.000 bij de lasten binnen dit cluster wordt verklaard door de volgende posten:

Reïntegratiekosten personeel	€ 22.000 N
Hogere lasten inhuur	€ 81.000 N
Totaal	€ 103.000 N

Het voordeel van € 549.000 bij de baten binnen dit cluster is een gevolg van van wijzigingen in de BBV voorschriften(zie cluster beheer Kapitaallasten is budgettair neutraal):

Cluster Beheer Kapitaallasten

Het nadeel van € 552.000 binnen dit cluster is voor € 549.000 het gevolg van wijzigingen in de BBV voorschriften (zie cluster doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten is budgettair neutraal)

Niet nader verklaarde bijstelling	€ 3.000 N
Totaal	€ 552.000 N

Cluster Gemeentelijke Financiën

Het voordeel van € 671.000 binnen dit cluster wordt verklaard door de volgende posten:

Een hogere algemene uitkering door een bijstelling van de uitkering in 2017	€ 446.000 V
Hogere OZB opbrengsten	€ 53.000 V
Hogere dividend opbrengsten	€ 156.000 V
Niet nader verklaarde bijstelling	€ 16.000 V
Totaal	€ 671.000 V

Toelichting**Hogere algemene uitkering van € 446.000**

De algemene uitkering voor 2018 is aangepast naar de meicirculaire 2018. De verhoging komt door aanpassing van diverse maatstaven.

Hogere dividenden van € 155.000

We ontvangen een hoger dividend van de Vitens (€ 8.000), BNG (€ 26.000) en de Alliander (€ 121.000) dan geraamd.

Investeringsen

Bedragen *1.000	Uitgaven				Inkomsten			Totaal		
	Programma	Prognose1	Prognose2		Verschil	Prognose1	Prognose2	Verschil	Saldo	
Interne bedrijfsvoering		1.245	1.245	-				-	0	-
Totaal		1.245	1.245	-				-	0	-

Er zijn geen mutaties geweest.

Verloop begroting 2018

Bedragen *1.000	Lasten				Baten				Saldo				V/N
	Begroting na bijstellingen	Prognose1	Prognose2	Prognose3	Begroting na bijstellingen	Prognose1	Prognose2	Prognose3	Begroting na bijstellingen	Prognose1	Prognose2	Prognose3	
1. Bestuur en dienstverlening	2.826	3.032	2.732		817	817	478		-2.010	-2.215	-2.254		N
2. Veiligheid, vergunningverlening en handhaving	3.166	3.167	3.177		340	351	438		-2.826	-2.816	-2.739		N
3. Regionale en grensoverschrijdende samenwerking	536	536	560		0				-536	-536	-560		N
4. Maatschappelijke participatie en zorg	11.045	11.054	11.387		7.580	7.606	8.137		-3.466	-3.448	-3.250		N
5. Jeugd en onderwijs	8.475	8.698	8.763		6.276	6.354	6.354		-2.200	-2.344	-2.409		N
6. Economie-centrum	325	326	373		100	100	100		-225	-226	-273		N
7. Cultuur, sport en vrijetijdseconomie	5.873	5.910	5.963		751	751	751		-5.122	-5.159	-5.212		N
8. Ruimtelijke Ontwikkeling in de kern en mobiliteit	23.316	28.148	29.273		14.740	19.765	20.804		-8.576	-8.383	-8.469		N
9. Werk en inkomen	23.030	23.000	22.780		17.879	17.878	17.868		-5.151	-5.122	-4.912		N
10. Economie en bedrijvigheid	208	258	258		0				-208	-258	-258		V
11. Ruimtelijke ontwikkeling en economie buitengebied, natuur en landschap	1.785	1.810	1.997		350	350	410		-1.435	-1.460	-1.587		N
12. Duurzaamheid, klimaat en milieu	3.266	3.330	3.324		3.016	3.063	3.038		-250	-267	-286		N
13. Organisatie en financiën	7.326	7.728	7.257		37.072	37.856	37.950		29.746	30.128	30.693		V
Afrondingsverschillen		-4							0	4	0		-
Saldo van baten en lasten na bestemming	91.179	96.993	97.843	0	88.921	94.891	96.328	0	-2.257	-2.102	-1.515	0	N